

**Ogólnopolska Konferencja Naukowo-
Metodyczna: „Pedagogika religii i kultury
w perspektywie socjalizacji
i egzystencjalnych potrzeb uczniów”
(11 maja 2023)**

**National Scientific and Methodological Conference:
“Pedagogy of religion and culture in perspective
of socialization and existential needs of students”
(11th May 2023)**

11 maja 2023 roku w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Metodyczna: „Pedagogika religii i kultury w perspektywie socjalizacji i egzystencjalnych potrzeb uczniów”, konferencja połączona była z IX Ekumenicznym Forum Katechetycznym. Organizatorami konferencji byli: Wydział Nauk Społecznych Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (Katedra Pedagogiki Religii i Kultury), Polska Rada Ekumeniczna (Komisja Wychowania Chrześcijańskiego), Wyższa Szkoła Teologiczno-Społeczna w Warszawie (Instytut Pedagogiki Religii z Etyką). Konferencja miała formę hybrydową (platforma komunikacyjna ZOOM), co pozwoliło uczestniczyć w niej naukowcom, nauczycielom oraz studentom z całej Polski.

Konferencja podzielona została na trzy sekcje tematyczne. W sekcji pierwszej „Pedagogika religii i kultury wobec realizacji celów całościowego, integralnego wszechstronnego kształcenia człowieka” wystąpiły 4 osoby. Ks. dr hab. Bogusław Milerski, prof. ChAT, w swoim

wystąpieniu „Religia w szkole jako przedmiot obligatoryjny. Wyzwania pedagogiczne” skonfrontował naukę religii ze współczesnymi wyzwaniami pedagogicznymi, a także przedstawił rozumienie szkoły i edukacji publicznej w kategoriach dobra wspólnego i odpowiedzialności Kościołów za kształtowanie pluralistycznej i obywatelskiej wspólnoty. W wykładzie „Odnowa nauczania i pełnej formacji człowieka z perspektywy Veritatis gaudium papieża Franciszka” ks. dr hab. Stanisław Chrobak, prof. UKSW, poprzez cytat „Ożywiając studia kościelne, dostrzegamy żywą potrzebę nadania nowego impulsu badaniom naukowym prowadzonym na naszych uniwersytetach” przybliżył myśli papieża Franciszka dotyczące nowych wyzwań oraz różnorodność potrzeb i oczekiwań społecznych wobec tożsamości i działalności uniwersyteckiej. Dr hab. Marek Rembierz, prof. UŚ, w wystąpieniu „Perspektywy porównawczej pedagogiki religii w kontekście edukacji międzykulturowej” zauważył, że program badawczy porównawczej pedagogiki religii wychodzi w głównej mierze z doświadczeń badawczych edukacji międzykulturowej, czy też szerzej: studiów relacji międzykulturowych, jak też pedagogiki religii, antropologii sztuki i analiz polityki edukacyjnej. Pokój uznawany jest za jedną z najważniejszych wartości, jaka powinna być urzeczywistniana w życiu każdego człowieka, co podkreśliła dr hab. Agnieszka Piejka, prof. ChAT, w referacie „Pokój jako potrzeba człowieka i wyzwanie edukacyjne”, koncentrując się na próbie wskazania, w jaki sposób można odpowiadać na potrzebę szerzenia pokoju w warunkach szkoły, która często jest postrzegana jako środowisko, gdzie ujawnia się agresja i przemoc.

W sekcji drugiej wystąpiły 3 osoby, skupiając się na problematyce „Socjalizacji i edukacji religijnej uczniów cudzoziemskich – rozwiązaniach teoretycznych i praktycznych”. Ks. dr Doroteusz Sawicki (ChAT) opowiedział o doświadczeniach Prawosławnego Metropolitalnego Ośrodka Miłosierdzia ELEOS, należący do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w prowadzeniu kursów języka polskiego jako integracyjnej działalności ELEOS względem uchodźców

wojennych z Ukrainy. Dr Joanna Kluczyńska (ChAT) w swoim wystąpieniu „Różnorodność kulturowa społeczności szkolnej jako punkt wyjścia dla kształtowania postaw otwartości i szacunku dla człowieka” zestawiła teorię z doświadczeniami w pracy z dziećmi i młodzieżą w rodzinach migrantów, uchodźców, ale także osób należących do mniejszości etnicznych, religijnych i wyznaniowych. Mgr Agata Śmierzyńska (ChAT) opowiedziała o wyzwaniach i znaczeniu odpowiedzialności w socjalizacji i edukacji religijnej uczniów ukraińskich na przykładzie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 9 w Krakowie.

Tematyka trzeciej sekcji koncentrowała się wokół „Konsekwencji dydaktycznych w odwołaniu do socjalizacyjnych i egzystencjalnych potrzeb uczniów”. Podejście Skoncentrowane na Rozwiązaniach (PSR) przybliżył ks. dr Artur Aleksiejuk (ChAT). W swoim wystąpieniu pt. „Socjalno-wychowawcze wspomaganie rodziny w nurcie PSR” wskazał na istotne walory tej metody w socjalno-wychowawczym wspomaganiu rodziny, w szczególności w obszarze pozytywnego nastawienia ucznia do nauki i uczestnictwa w życiu szkoły. W referacie „Rola zabawy w katechezie dzieci” dr Aneta Rayzacher-Majewska (UKSW) wskazała, że zabawy wspierają integralny rozwój dzieci, służą socjalizacji najmłodszych, ponieważ uczą one przestrzegania reguł i współpracy z rówieśnikami. Dr Elżbieta Bednarz (ChAT, WSTS) przedstawiła analizę podstawy programowej katechezy zielonościwkowej, koncentrując się na możliwościach realizacji socjalizacyjnych i egzystencjalnych potrzeb ucznia w okresie adolescencji podczas lekcji religii zielonościwkowej. Dr Joanna Koleff-Pracka (ChAT) w wystąpieniu „Konflikt w kulturze szkoły jako wyzwanie pedagogiczne w rzeczywistości postpandemicznej” zwróciła uwagę na potrzebę zarządzania konfliktem w szkole. Izolacja, brak fizycznego kontaktu z grupą, konieczność zmiany metodologii i narzędzi pracy z uczniem to tylko niektóre zmienne, jakie wygenerowały szereg trudności komunikacyjnych, powodując napięcia i konflikty. Mgr Marek Szałajski (ChAT) w referacie „Budzenie olbrzyma. O działaniach twórczych rozbudzających potencjał jednostki na przykładzie pracy

w Schronisku dla Nieletnich i Zakładzie Poprawczym w Falenicy oraz w Pracowni Działań Twórczych Azyl-art w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie” opowiedział o doświadczeniach w pracy z wychowankami i studentami, podkreślając znaczenie metod i technik plastycznych w rozbudzania ich potencjału i zaspokajaniu egzystencjalnie istotnych potrzeb.

Prelegenci w swych wystąpieniach podjęli tematykę dostrzeżenia potrzeb drugiego człowieka jako istotnego zadania społecznego, co wpisuje się w założenia współczesnej pedagogiki religii, a w powiązaniu z problematyką kształcenia ogólnego człowieka łączy się także z założeniami pedagogiki kultury.

CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE

Rok LXV

Zeszyt 4

ROCZNIK TEOLOGICZNY

[E-WYDANIE]

WARSZAWA 2023

REDAGUJE KOLEGIUM

dr hab. Jakub Sławik, prof. ChAT – redaktor naczelny

dr hab. Jerzy Ostapczuk, prof. ChAT – zastępca redaktora naczelnego

prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński

dr hab. Borys Przedpełski, prof. ChAT

dr hab. Jerzy Sojka, prof. ChAT – sekretarz redakcji

MIĘDZYNARODOWA RADA NAUKOWA

JE metropolita prof. dr hab. Sawa (Michał Hrycuniak), ChAT

abp prof. dr hab. Jerzy Pańkowski, ChAT

bp prof. ucz. dr hab. Marcin Hintz, ChAT

prof. dr hab. Atanolij Aleksiejew, Państwowy Uniwersytet w Petersburgu

prof. dr Marcello Garzaniti, Uniwersytet we Florencji

prof. dr hab. Michael Meyer-Blanck, Uniwersytet w Bonn

prof. dr hab. Antoni Mironowicz, Uniwersytet w Białymstoku

prof. dr hab. Wiesław Przyczyna, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

prof. dr hab. Tadeusz Stegner, Uniwersytet Gdański

prof. dr Urs von Arx, Uniwersytet w Bernie

prof. dr hab. Piotr Wilczek, Uniwersytet Warszawski

Redakcja językowa – Kalina Wojciechowska
Korekta tekstów angielskich – Karen Wasilewska
Skład komputerowy – Jerzy Sojka

BWHEBB, BWHEBL, BWTRANS [Hebrew]; BWGRKL, BWGRKN, and BWGRKI [Greek]
PostScript® Type 1 and TrueType fonts Copyright ©1994-2013 BibleWorks, LLC.
All rights reserved. These Biblical Greek and Hebrew fonts are used with permission
and are from BibleWorks (www.bibleworks.com)

eISSN: 2956-5685

Wydano nakładem
Wydawnictwa Naukowego ChAT
ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa, tel. +48 22 635-68-55
Objętość ark. wyd.: 13,5. Nakład: 100 egz.
Druk: druk-24h.com.pl
ul. Zwycięstwa 10, 15-703 Białystok

SPIS TREŚCI

IN MEMORIAM

- Ks. bp prof. dr hab. Wiktor Wysoczański 653
Ks. dr hab. Rościław Kozłowski 655

ARTYKUŁY

- JAKUB SŁAWIK, *“For there are eunuchs who have been so from birth” – Proposal of a new interpretation of Matt. 19:12* 657
GRZEGORZ OLEK, *Where does the hendiadys in Phil. 1:1 come from? About the origins, misunderstandings, and argumentation of a questionable theory in English commentaries on Philippians 1:1* 681
SERHII SHUMYLO, *The connection between Holy Mount Athos and the Ukrainian and Belarusian lands of the Polish-Lithuanian Commonwealth in the 16th century* 693
BP ANDRZEJ BORKOWSKI, *Organizacja Kościoła prawosławnego w II Rzeczypospolitej (1918-1921)* 713
PANAGIOTIS TZOUMERKAS, *The Autocephalous Church of Poland during World War II: An Anecdotal Memorandum-Report of the Archbishop Grodno Savva (Sowieci) to the Ecumenical Patriarch Benjamin* 741
PIOTR NOWAK, *Instytucjonalne kształcenie kadr pentekostalnych w Polsce w latach 1930-1938* 797
BORYS PRZEDPELSKI, *Oficjalny dialog ekumeniczny między Kościołem Starokatolickim Mariawitów i Kościołem Rzymskokatolickim w latach 1997-2011* 823

RECENZJE

- Theißen, Gerd, i Annette Merz. 2023. Wer war Jesus? Der erinnerte Jesus in historischer Sicht. Ein Lehrbuch. Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, ss. 592. ISBN 978-3-8252-6108-5 (GRZEGORZ OLEK)* 893
Spoleczny kontekst braterstwa i przyjaźni w świetle księżki: Zduniak, Agnieszka, i Artur Wysocki. 2023. Powszechne braterstwo a lokalna przyjaźń. Wokół encykliki «Fratelli Tutti». Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, ss. 272. ISBN 978-83-8281-151-3 (DOROTA GIZICKA) 899

KRONIKA

<i>Wizyta studentów z Uniwersytetu Padeborn (29-30 marca 2023)</i> (JERZY SOJKA).....	909
<i>Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Metodyczna: „Pedagogika religii i kultury w perspektywie socjalizacji i egzystencjalnych potrzeb uczniów” (11 maja 2023)</i> (ELŻBIETA BYRTEK)	911
<i>Międzynarodowa konferencja naukowa „50 lat Konkordii Leuenerskiej – dziedzictwo i wyzwania” (24 maja 2023 roku)</i> (JERZY SOJKA).....	915
<i>Inauguracja roku akademickiego 2023/2024 (5 października 2023)</i> (JAROSŁAW ZABROCKI).....	919
<i>Konferencja naukowa „Oblicza pentekostalizmu – konteksty kulturowe i społeczne. Perspektywa międzywyznaniowa i religioznawcza” (24 listopada 2023)</i> (PIOTR NOWAK, ANDRZEJ MIGDA)	923
Wykaz autorów	931
Recenzenci <i>Rocznika Teologicznego</i> w roku 2023	933

Contents

IN MEMORIAM

Ks. bp prof. dr hab. Wiktor Wysoczański	653
Ks. dr hab. Rościław Kozłowski	655

ARTICLES

JAKUB SLAWIK, <i>“For there are eunuchs who have been so from birth” – Proposal of a new interpretation of Matt. 19:12</i>	657
GRZEGORZ OLEK, <i>Where does the hendiadys in Phil. 1:1 come from? About the origins, misunderstandings, and argumentation of a questionable theory in English commentaries on Philippians 1:1</i>	681
SERHII SHUMYLO, <i>The connection between Holy Mount Athos and the Ukrainian and Belarusian lands of the Polish-Lithuanian Commonwealth in the 16th century</i>	693
BP ANDRZEJ BORKOWSKI, <i>Organization of the Orthodox Church in the Second Polish Republic (1918-1921)</i>	713
PANAGIOTIS TZOUMERKAS, <i>The Autocephalous Church of Poland during World War II: An Anecdotal Memorandum-Report of the Archbishop Grodno Savva (Sowietow) to the Ecumenical Patriarch Benjamin</i>	741
PIOTR NOWAK, <i>Institutional Education of Pentecostal staff in Poland in the years 1930-1938</i>	797
BORYS PRZEDPELSKI, <i>Official Ecumenical Dialogue between the Old Catholic Mariavite Church and the Roman Catholic Church in the years 1997-2011</i>	823
REVIEWS	
<i>Theißen, Gerd, and Annette Merz. 2023. Wer war Jesus? Der erinnerte Jesus in historischer Sicht. Ein Lehrbuch. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, pp. 592. ISBN 978-3-8252-6108-5 (GRZEGORZ OLEK)</i>	893

<i>The social context of fraternity and friendship in the light of the book: Zduniak, Agnieszka, and Artur Wysocki. 2023. Powszechne braterstwo a lokalna przyjaźń. Wokół encykliki «Fratelli Tutti». Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego pp. 272. ISBN 978-83-8281-151-3</i>	
(DOROTA GIZICKA).....	899

CHRONICLE

<i>Visit of students from the University of Paderborn (29-30th March 2023)</i>	
(JERZY SOJKA).....	909
<i>National Scientific and Methodological Conference: “Pedagogy of religion and culture in perspective of socialization and existential needs of students” (11th May 2023)</i>	
(ELŻBIETA BYRTEK).....	911
<i>International Theological Conference „50 Years Leuenberg Agreement – Heritage and Challenges” (24th May 2023)</i>	
(JERZY SOJKA).....	915
<i>Inauguration of the academic year 2023/2024 (5th October 2023)</i>	
(JAROSŁAW ZABROCKI).....	919
<i>Scientific conference: “Aspects of Pentecostalism – Cultural and social contexts. An interfaith and religious studies perspective” (24th November 2021)</i>	
(PIOTR NOWAK, ANDRZEJ MIGDA).....	921
List of authors	931
List of reviewers of <i>Theological Yearbook</i> in 2023	933